

# FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG

Megjelen minden szerdán és szombaton este.  
Készíratok vissza nem adunk.  
Szerkesztőség: Kazinczy-utca 5.  
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társaiól.

FŐSZERKESZTŐ:  
**Dr. HOLLÓ ANDOR**

Előfizetési ár:  
Égész évre 12 korona. Félévre 6 korona. Negyed évre 3 korona. Gyász szám ára 12 fillér.  
Hirdetéseket a legutányosabb árban közölünk.

## Emlékezzünk.\*

A mai nagy világhódulásban nem sok ideje és még kevesebb érzéke maradt embernek arra, hogy belpolitikai állapotunkon elgondolkozzék. Ebből érthető az a sokszor tapasztalt és elég nagyfokú közömbösség, mely a Tisza uralomnak oly hosszú időn lehetővé tette a hatalom gyakorlását. Pedig egy nyugodtabb illoket élő későbbi kor szörnyűkődve fog majd visszagondolni ezekre az időkre, amelyek, ma arányaikban nem is, de lényegükben a történelmi reakciók legsötétebb példáihoz hasonlatosak. Amit Tisza és kormánya a nemzeti akarat elnyomása, vagy meghamisítása a közszabadságok tönkretétele, a parlamentarizmus megsemmisítése terén elkövetett, az szégyenfeltja, sőtét lapja lesz mindig a magyar történelemnek. Es — restelkedve kell majd rá gondolnunk akkor arra is, hogy ezt a sötét uralmat nem a nemzeti felháborodás benső ereje, de külső tényezők, a világ-történelmi nagy átalakulások sőpörték el utjokból. Közéleti seivelizmususok, úgy látszik, biztos alapja lett volna még hosszú időn át a Tisza kormánynak.

Közéleti jeles férfiank között akadnak már most olyanok, akik annak idején nem szivesen restelkednének a többiekkel. Akadnak olyanok, akik úgy vélik, hogy azt a gyönyörű *salto mortalt*, amivel most a radikális választójo gokhoz a Hibbenek talán ve szélytelenül végrehajthatják. Mindenesetre nem érdeketlen látvány ez nekünk és végeredményben talán sikert is kívánhatunk nekik. Atérezzük annak is a jelentőségét ha a választójoq hiveinek a tábora növekszik, különösen, ha előkelőbb közéleti helyet betöltött férfiank azok, akik nem idegenkednek attól, hogy ebbe a táborba jőjjenek.

De nem veheti tőlünk senki rossz néven, ha ezt a pártfordulást, amely a jőhiszeműség igazolása szempontjából szerencsésnek épen nem mondható időpontban lett végrehajtvá, *valami tulajdógos bizalommal nem fogadhatjuk*. Sok, sok kérdés tolué ez eset kapcsán, szinte önkéntelenül az eszünkbe A választójoq reformja nem mai eredeti kérdés, éles harcok, kemény viták tárgya volt az már éveken át. *Hol voltak vajjon*

*azok a jó urak akkor, amikor csak a rövid közelmúltban is tanúságot kellett tenni ezen reform mellett.* Hol voltak, mikor Tisza megcsinálta a maga torzalkotását a választójoq reform ügyében, mely kigunyolása minden fejlődésnek, minden haladásnak. Hol voltak, amikor a hősök választójoqát a parlament leszavazta.

Hol voltak a demokratikus fejlődés új barátai, mikor kaszárnyát csináltak a parlamentből, mikor megdöntötték az esküdtészeket, a sajtószabadságot, korlátozták a gyülekezési jogot. *Hol voltak a terrornak és az autokratizmusnak ezen sőtét napjain?* Magas állásokban láttunk egyeseket, akik már állásuknál fogva osztoztak a kormány minden tetteire való felelősségben.

Ismét hangoztatjuk, mi nem akarunk rekriminálni. A mi eszménk, amelyért lelkesedtünk, a melylyel elbuktunk, feltámadott, utban van a megvalósulás felé! Közömbös most már előttünk: kik tartanak velünk! Mi már kezünkben tartjuk a lobogót. Mi buktunk elege, türtük, a megaláztatást, a keserűséget, az elnyomást, nincs már előttünk újabb megpróbáltatás; mielőttünk már csak a győzelem van!

De a fenti gondolatok kapcsán épen nekünk ujhelyieknek meg kell mondanunk, valaminé, hogy arról is, akiket illet, tudomást vegyenek.

*Mi emlékezzünk!* Bár ránkzudult egy világháboru borzalma, nem felejtettük el azt a sok keserűséget erőszakot, visszaélést üldöztetést, amit hét év előtt és azóta, ép azokért az elemekért szenvedtünk, amelyekkel akkor minden isteni és emberi törvény ellenére elbuktunk s amely elvek most mégis diadalt ülnek.

Ha vannak olyanok, akik könnyen felejteneék, azokat figyelmeztetjük, hogy mi emlékezzünk! Emlékezzünk és semmi esetre nem fogjuk megengedni, hogy azt a diadalmi zászlót olyan ember vigye majd esetleg előttünk, akinek neve, egész eddigi politikai szereplése összeforrott azzal a rendszerrel, amelyhez legkeserűbb embereink fűződnek.

B. B.

## Zongorát bérelnék

Ajánlatokat a kiadóhivatalba kérek.

## Hadik programja.

Kürthy báró azért mondott le a közlelmezési hivatal vezetéséről, mert nem mindenben értett egyet a kormány politikájával. Az utód pedig, Hadik János gróf, azzal a nevezetes kijelentéssel foglalta el hivatalát, hogy ő azt országos és rendkívüli jelentőségénél fogva minden pártpolitikán felülállónak tekinti.

Benne lehet eléggé dicsőíteni ezt az igazán korrek és bülos felfogást. Ma egyáltalában nincs fontosabb kérdés, még hasonló fontosságú is kevés, mint a közlelmezés ügye. Hiszen elégségeink egyenesen a kiéheztetésünkre törnek s abban a bizakodásban folytatják az irtózatos mézárilást, hogy ha a csatamezőn nem is vihatnak ki döntő győzelmet és ha minket a szó szoros értelmében kiéheztetniök nem sikerül is, elérhetik legalább közlelmezési viszonyaink nagymérvű megnehezítését s ezen a révén kintartásukat, ellenállóképességük letörését.

Micsoda szerencsétlenség volna ily körülmények közt a közlelmezés ügyét kiszolgáltatni a pártpolitika érdekeinek s mennyire szerencsésen választotta meg az Eszterházy-kormány ennek a legelső jelentőségű ügykörnek a vezetőjéül azt a Hadik János grófot, aki beköszöntőjében bizonyoságot tett arról, hogy hivatalának az egész nemzet, sőt az egész központi szövetség létérdekeire kiható roppant horderejét teljeszen átérni a közlelmezés ügyének a rendezéséhez nagy koncepciójú gazdag programmal fog hozzá. A jól átgondolt, rendszeresen kidolgozott program első pontja a kellő mennyiségben való termelés biztosítása. Hadik gróf hangsúlyozza hogy minden talpalatnyi földet meg kell művelni s általában mindent el kell követni úgy a hadseregnek, mint a polgári lakosságnak élelemmel való minél tökéletesebb ellátása érdekében. Különösen nagy súlyt vet Hadik gróf az olajmagvagnak, hüvelyeseknek és zöldségféléknek az eddiginél nagyobbfokú termelésére, amit nagyobb termelőkkel való szerződések útján remél elérni.

Sorrend szerint második, de nem kisebb fontosságú program pont a készletek igazságos elosztása. Hadik gróf azt tervezi, hogy az Országos Közlelmezési Hivatalba — amelyet gyökeresen átszervez — külön osztályt állít fel a hadseregnek élelemmel való ellátására. Megszervezi továbbá munkaadók és munkások egyenlő részével melett az ipari

munkások élelmező bizottságát. A legmesszebb menő támogatást igéri a köz- és magánisztviselők beszerzési csoportja számára. Külön fejezetet szentel a városok s ezek közt első helyen a főváros élelmezésének a biztosítására. Elrendelendőnek tartja, hogy a hadbavonultak egész évi gabona illetménye előre biztosítottassék.

Ez az okos csoportosítás egyfelől azt a célt szolgálja, hogy a készletek elosztása könnyebben és egyenletesebben történjék, másrészeről azonban előreláthatólag meg fogja szüntetni az elemiszterületek előtt való szerfölött kellemetlen és időrabló ácsorgást.

Kiegészíti ezt a szép programot a lánokereskedelemnek és az élelmiszter-kereskedelemben mutakozó sokféle visszaélések szóló hadüzenet, valaminé az az óhaj, hogy Ausztriával kölösönösen támogassuk egymást, mi nyersterményekkel, Ausztria pedig a minket mezőgazdaságnak és a háborus iparüzemek zavartalan működéséhez szükséges eikkek maximálát áron való szállításával.

Ez a program azzal a nagyon becses megunyugással tölti el az ország küöbnségét, hogy a közlelmezési nehézségek leküzdéséért folyó hadjáratunknak Hadik János gróf személyében kitűnő hadvezére van.

## Maximálják az ipari cikkek árát.

Mezőssy Béla földmivelésügyi miniszter legelső megnyilatkozásai között fontos helyet foglalt el az a törekvés, hogy az ipari cikkek is maximálattananak. Eddig — azt hittük — hogy ennek a törekvésnek Ausztriában vannak a leküzdhetetlen akadályai. Sok félreértés is adott okot az a gondolat, hogy míg itthon a mezőgazdasági termények maximálását tűrni vagyunk kénytelenek, addig az osztrák ipari gyártmányok ára szabadon emelkedhetik toronymagasságra. A napokban Mezőssy Béla földmivelésügyi miniszter erről a kérdéseről nagyon megunyugtató felvilágosítást adott egy fővárosi estilap tudósítójának.

Módomban van kijelenteni, — mondotta a földmivelésügyi miniszter, — hogy a magyar fogyasztóközünség azon jogos kívánsága, hogy az ipari cikkek maximálása is — főleg a mezőgazdasági termeléssel kapcsolatosan — foganatba vétessék, az osztrák kormány részéről semmi akadályba nem ütközik.

\* A helybeli függetlenségi párt egyik tagja küldte be hozzánk ezt a cikket, amelynek lapunkban szivesen helyt adunk.

— Ehhez nemcsak Seidler miniszterelnök, akinek nagy skakutadsát én már a kiegyezési tárgyalásokból ismerem és nemcsak az osztrák földmivelésügyi miniszter, akinek szintén régi tisztelet és nagyrabecsülés érzése fűznek, járultak hozzá és fogadták el idevonatkozó indítványomat, de magyar részről ok nélkül és sokat támadott Landwehr és Höfer tábornokok is teljesen azon az állásponton vannak, hogy az iparickek maximálásának követelése jogos és az erre vezető utat meg kell találni.

— Most is fogjuk találni. Bizonnyos előzmények megoldása után, ami tisztán magyar belügyi feladat, tudniillik a lánckereskedelem megszerkesztését, az ármegállapító bizottságok megteremtése után, a fontos és elsőrendű szükségletet kényes iparickek ármaximálásának be kell következnie. E nélkül többtermeletről beszélni, akár a Lajtán inen, akár tul, egyszerűen nevetséges dolog.

## Felemelik a rokkant-nyugdíjat.

A rokkant nyugdíj, mely annyi keserűségnek és panaszoknak volt a kutturására, nagyobb lesz. A hadvezetőség maga is belátta, hogy a hőskről való gondoskodás nálunk annyira primitív, hogy egy alapos reform ezen a téren is elkerülhetetlen. Régi törvények idejét múlt évi rendelkezések nem képezhetik alapját a rokkantak ellátásának, ma, amikor a viszonyok, az életkörülmények száz meg száz téle variációban változtak meg.

Régen huszonnégy korona pénz volt, ma kenyérré nem elég. Régen verkit akasztott a nyakába az invalidus, ma becsukják a rokkantat, ha koldul.

A szociális gondolkodás, a modern állami és társadalmi berendezés nem tűri, hogy a nemzet vértanui a régihez hasonló életet éljenek. A ma megtagadja a tegnap kicsinyességét s a rokkantak hazafias áldozataért megfizet.

Örömmel adjuk hírül olvasóinknak, hogy a nyugdíjügy a legjobb uton van. Beszben a hadügyminiszteriumban a napokban nagy tanácskozás volt, amelyen Teleky Pál gróf a Hadigondozó Hivatal élnöke is részt vett. A legnagyobb részleteket is megvitatatták s most már igazán napok kérdése, hogy a rokkantokról való gondoskodás új irányelvei napvilágra kerüljenek. Annyi már bizonyos, hogy nagyon méltányosan és igazságosan emelik fel a nyugdíjat, de a sebesülési pótjíz sem maradt meg a mai formármájában. Felemelik azt is.

A rokkantaknak, akik áldozatkészségben, türelemben és kitartásban elsősk voltak ebben az országban, most már nem sokáig kell várni.

Amit óhajtottak beteljesedni. Felemelik a nyugdíjukat. S ez bizonyítéka annak, hogy ha az állam áldozatot kívánt tőlük, meg is fizet érte.

## Miért kevés a dohány?

**Nem hozzák be a jegyrendszert. — Áremelés sem lesz.**

A dohányínség csak tovább tart s mondhatjuk, hogy növekedőbe van. Kérdéset intéztünk ez ügyben illetékes helyen, ahonnan a következő felvilágosítást nyertük:

— A dohánygyártást részint anyaghiány, részint pedig a munkáviszonyok következtében 30 százalékkal kellett redukálnunk, vagyis ma a békeidőben gyártott árunknak csupán 70 százalékát állítják elő a dohánygyárakban. Ebből a 70 százalékból 40 percent a frontra megy, az itthon levő közönségnek a békeidőbeli mennyiségnek csak 30 százaléka jut. Ez az oka annak, hogy a dohányínség és ez az oka annak, hogy az emberek nem tudnak a dohányhoz, eigarettához jutni, mint békeidőben.

— A helyzetet változtatni sajnos — nem igen lehet. Nevezetesen sünetel most a külföldi dohánybehozatala. Va utáris szempontból sem mi nem hozunk be külföldi dohányt, sem annak magánosok által való behozatalát nem engedjük meg. A dohánygyárak készlettel el vannak látva és 1919 ig sannyi a készletünk, hogy a mai állapot főtétel nélkül főtartarható lesz. Addig pedig majd csak térünk valami és majd csak lehetséges lesz újabb készleteket is beszerzőni. Az sincs kizárva, hogy a közel jövőben mégis vesztünk külföldi dohányárut, erre vonatkozóan is vannak folyamatban és ha ez megtörténik, akkor talán valamelyest javulni fog a helyzet. Rosszabbodni semmi esetre sem fog.

— Ami a mai helyzet javulását illeti, erre vonatkozóan mi igen sokat várunk azoktól a szigorú intézkedésektől, amelyeket életbeléptetünk a visszaélések megszüntetése érdekében. Késztégtelenül igaz ugyan is az, hogy egyes városokban nem a polgárok fogyasztják el teljes egészében azt a szivar- és cigarettamennyiséget, amelyet a kistársadéknak részére kiutálnak. Bizonyos, hogy üzárkedések folynak a dohány körül és innen is, onnan is osempszának ki dohányárut, például Galicia felé.

— Ez állapotoknak megszüntetésére szigorú intézkedéseket teszünk foganatba; attól a tőzsdéstől, akit megospünk azon, hogy készletet elrejtette, vagy, hogy azt drágábban adta el, könyörtelenül megvonjuk a jogot és az ilyen dozánytőzsdé engedélyeket azonnali hadiözvegyeknek vagy rokkant katonáknak adják ki.

— A dohányjegyek kérdése tárgyalás alatt van. Az ország északi részén, ahol nagy visszaéléseknek jöttek nyoma, be is vezették a dohányjegyet; arra azonban, hogy másutt is erre kerülne a sor, nem igen lehet számítani. Senki sem kívánhatja a városi hatóságoktól, hogy a dohányjegyrendszerrel együtt járó nagy és kötséges adminisztrációvá külön berendezkedjék, mert ennek a rendszernek eredményei nagyon kétségesek. A dohányjegyeknél a visszaélés igen könnyű, és csak akkor lehetne ezt bevezetni, ha a város polgármestere személyesen ismer minden embert és mindenkiről tudná, hogy milyen fajta cigarettát, szivart szív el. Ezt azonban egy pol-

gármestertől senki sem kívánhatja és épen ezért egészen bizonyos, hogy nem lesznek dohányjegyek.

— Az újabb áremelésekre vonatkozó minden híresztelés teljesen alaptalan.

— Trafikengedélyt a közel jövőben nem adunk ki, csak egészen kivételes és indokolt esetben, de az engedélyt ilyenkor is csak hadiözvegyeknek, vagy rokkant katonák kapják.

## HIREK.

— Windisch-Graetz Lajos herceg vaskoronarendje. A király az ellenséggel szemben vitéz és eredményes magatartása elismeréséül a vaskoronarend harmadik osztályát adományozta a hadiékítménnyel és a kardokkal Windisch-Graetz Lajos hercegnek, a 16. huszárezred tartalékos századosának.

Windisch-Graetz Lajos herceg a háboru elején önként jelentkezett a harctéri szolgálatra, előbb Szerbiában küzdött, majd Bojadzsew bolgár tábornok hadseregéhez került, mint összekötő tiszt. A bolgár csapatokkal együtt bevonult Nisbe és sokat tett az ott maradt magyar és osztrák hadifoglyokért, akiknek hazaszállítására körül nagy munkásságot fejtett ki. Közszenves és érdemes bulgariai szereplése után visszakerült Magyarországra s a román hadüzenet után, mint a partyzók-társaság önkéntes parancsnoka került a frontra. Itteni szerepléséért részesült most a magas katonai kitüntetésben.

— Hitk. adókövetés. A helybeli statu quo szer. hitközség 1917. évi hitk. adókövetése f. hó 13-ig a hitk. iródoiban a tagok számára közszemlére tetetett. Az új tagok és azok, kiknek adója emeltetett, külön értesítéskapnak. A felszólamlási határidő f. hó 13-ka.

— Földrengés. Julius hó 29. és 30-ika közt éjjel kb. tízfőtában erőfő dregést észleltek Nagykaposon, Palágyon, Szürtén és még néhány közeli községben. A rengés oly erős volt, hogy a butorok elmozdultak helyükéről. Mint egy két óra múlva új lövés volt érezhető.

— Ne pazaroljuk a vizet! A szokatlanul nagy hőszög következtében a vizet szolgáló források az egész országban annyira lepadtak, hogy sok helyen a vízszolgáltatás körül komoly zavarok vannak. A mi vízüzemünk ezidőszert meg bőségesen szolgáltat vizet, azonban féls, hogy a pazarlás folytán nálunk is nehézségek támadnak. Ezt elkerü-

lendő ezuttal is figyelmeztetjük a saját jól fel fogott érdekében a közönséget, hogy minden még a legelőkelőbb vízpazarlástól is tartózkodjék. Ellenőrző közegek járják be a városot és ahol a vizet hiabavalóan pazarolják, azt a házat a vízszolgáltatásból kizárják és a vizpazarlót szigoruan megbüntetik.

— A tejtermelés és a korpa. A Közföldmészési Hivatal a tejtermelés fokozása céljából megállapodott a földmivelésügyi miniszterrel, hogy a korpákészletek 20 százalékát azoknak a termelőknél bocsátja rendelkezésre, akik tejtermelésüket a közfogyasztás céljaira lekövik. Minthogy a tejtermelés fokozása kizárólag a takarmányon múlik, a Közföldmészési Hivatal nagyon helyesen a takarmányszükségletet kívánja biztosítani, úgy hogy korpát ad azoknak, akik tejet termelnek. A korpamennyiségnek ez a 20 százaléka bizonyára nagyban elősegíti a tejtermelést.

— A Dianna fürdő károsztálya a hét minden napján a közönség rendelkezésére áll, míg a gőzfürdő férfiak részére vasárnap, nők részére pedig hétfőn áll nyitva.

— A bortermés és a hordóárak.

A kedvező bortermés hírére a hordóárak fantasztikus magasra szöktek fel. Míg a háboru előtt, a boldog héke idején új hordó hektoliteréért 7—8 koronát fizettek, addig az utolsó pár hétben az új hordó ára 35—45 koronára, a használt hordó is 30 koronára emelkedett. A hordó megdrágulását a kedvező termés okozza, abszolút hiány van hordókban, a mennyiben néhány év óta nem történt gondoskodás a használt hordók kijavításáról és új hordók beszerzéséről. Már az 1908 ikihöz hasonló nagy termésre most nincs kilátás, mégis igen nagy érdekünk fűződik hozzá, hogy az óriási értékű új termést el tudjuk helyezni. Ezért időjekorán gondoskodni kellene a kormányoknak, hogy a hordókban ne legyen hiány. Fontos, hogy a katonaság kezében levő összes hordóösszeszedessenek és kijavittassanak, hogy fronszolgálatra nem alkalmas pintér munkások szabadságotlansanak és hogy hordóknak a vasúti szállítása megkönnyíttassék. A szőlősgazdák körében mozgalom indult meg, hogy ezeket az óhajtsókat a kormány tudomására juttassák.

Jókai-utcza 31. számú

# ház eladó.

Bővebb felvilágosítást ugyanott.

## Élső Sátoraljai helyi Petroleum-Finomító R. J.

Motorbenzint a nagyméltóságú Földmivelésügyi miniszterium intézkedése folytán **szekéren jelentkezőknek sem** adhatunk előbb, mint a benzint vasuton szállítató t. vevőinknek.

A szállítás sorrendjétől el nem térünk és ezért kérjük t. vevőinket, hogy felesleges költséget elkerülendő, **ne küldjenek szekeret** sátoraljai helyi gyárunkba, mielőtt arról meg nem győződnek, hogy benzint átvételére soron vannak.

Élső Sátoraljai helyi Petroleum-Finomító Részvénytársaság.